

طلاق رجعی و بائن چیست و زوجین پس از آن چه وضعی پیدا می‌کنند؟

طبق ماده ۱۱۴۳ قانون مدنی، طلاق بر دو قسم بائن و رجعی تقسیم می‌شود. منظور از طلاق رجعی و بائن چیست و زن و شوهر پس از طلاق، چه وضعی پیدا می‌کنند؟ ابتدا بهتر است طلاق رجعی توضیح داده شود تا در مقایسه با آن طلاق بائن هم بهتر فهمیده شود.

طبق ماده ۱۱۴۳ قانون مدنی، طلاق بر دو قسم بائن و رجعی تقسیم می‌شود. منظور از طلاق رجعی و بائن چیست و زن و شوهر پس از طلاق، چه وضعی پیدا می‌کنند؟ ابتدا بهتر است طلاق رجعی توضیح داده شود تا در مقایسه با آن طلاق بائن هم بهتر فهمیده شود. بعد از این که بین زن و شوهر طلاق واقع می‌شود، زن باید اصطلاحاً عده نگه دارد.

به گزارش «تابناک» منظور از عده نگه داشتن این است که زن پس از طلاق در یک مدت مشخص نمی‌تواند با مرد دیگری ازدواج کند؛ این مدت در مورد زنانی که عادت ماهانه می‌بینند سه مرتبه عادت ماهانه و در مورد زنانی که عادت ماهانه نمی‌بینند سه ماه و در مورد زن حامله تا زمان وضع حمل است و در طول این مدت، زن نمی‌تواند با دیگری ازدواج کند و باید منتظر بماند تا این مدت بگذرد.

در طلاق رجعی، کلمه «رجعی» از رجوع به معنای بازگشت می‌آید و به این معناست که در طلاق رجعی پس از طلاق تا پایان مدت عده برای شوهر حق رجوع و بازگشت به وضعیت زوجیت وجود دارد.

یعنی شوهر می‌تواند پس از طلاق در ایام عده به قصد رجوع با نوشتن چیزی یا انجام کاری مثل خریدن هدیه برای همسرش، بگوید از طلاق منصرف شده است و می‌خواهد با همسرش همچنان زندگی کند.

برای رجوع، جاری کردن صیغه خاص و رعایت شرایطی لازم نیست و همچنین لزومی ندارد به دادگاه یا جای دیگری مراجعه کند؛ البته اگر طلاق آنان ثبت شده باشد، ثبت رجوع الزامی است.

در واقع می‌توان گفت: در طلاق رجعی، قانون در ایام عده به زن و شوهر مهلت داده تا تصمیم نهایی خودشان را درباره جدایی یا ادامه زندگی با هم بگیرند؛ بنابراین در این طلاق، شوهر می‌تواند در طول مدت عده به همسر خود برگردد و از طلاق و جدایی منصرف شود.

در طول زمان عده طلاق رجعی نفقه زن به عهده شوهرش است و اگر زن یا شوهر در این مدت بمیرد، دیگری از او ارث می‌برد.

با این توضیحات، ماده ۱۱۴۸ قانون مدنی واضح می‌شود. بر اساس این ماده، در طلاق رجعی برای شوهر در مدت عده حق رجوع است؛ بنابراین در طلاق رجعی، شوهر می‌تواند از طلاق منصرف شود و در صورت انصراف که همان رجوع نام دارد، رابطه ازدواج قبلی همان طور که بوده ادامه پیدا می‌کند و نیازی نیست دوباره، با هم ازدواج کنند.

طلاق بائن

طلاق بائن دقیقاً در نقطه مقابل طلاق رجعی قرار دارد؛ یعنی برعکس طلاق رجعی، بعد از طلاق، هر چند زن باید عده نگه دارد، اما در مدت عده، زن و شوهر نمی‌توانند از جدایی پشیمان شوند.

در واقع با طلاق، بین زن و شوهر جدایی کامل اتفاق می‌افتد و به همین دلیل در مدت عده اگر از طلاق منصرف شوند باید با جاری کردن صیغه عقد ازدواج مجدداً ازدواج کنند.

نفقه زن در مدت عده هم برخلاف طلاق رجعی، به عهده مرد نیست و اگر زن یا شوهر در مدت عده بمیرد، دیگری از او ارث نمی‌برد.

به این ترتیب تفاوت طلاق رجعی و بائن در این است که شوهر در طلاق رجعی می‌تواند در مدت عده از طلاق منصرف شود، اما در طلاق بائن، زن و شوهر دیگر بعد از طلاق کاملاً از هم جدا شده‌اند و در صورت انصراف از جدایی، باید مجدداً عقد کنند.

به همین دلیل قانون مدنی در ماده ۱۱۴۴ می گوید که در طلاق بائن برای شوهر حق رجوع نیست.

انواع طلاق بائن

طلاق بائن، خود چند نوع دارد که ماده ۱۱۴۵ آن ها را معرفی کرده است. بر اساس این ماده، در موارد ذیل، طلاق بائن است: طلاق که قبل از نزدیکی واقع شود؛ طلاق یائسه؛ طلاق خلع و مبارات مادام که زن رجوع به عوض نکرده باشد و نیز سومین طلاق که بعد از سه وصلت متوالی به عمل آید اعم از این که وصلت در نتیجه رجوع باشد یا در نتیجه نکاح جدید.

حال هر یک از این موارد را توضیح می دهیم:

طلاق که قبل از نزدیکی واقع شود

وقتی هنوز بین زن و شوهر نزدیکی جنسی صورت نگرفته باشد و با این حال، شوهر، زن خود را طلاق بدهد طلاق بائن است.

در واقع اگر قبل از نزدیکی، طلاق صورت بگیرد، دیگر نیازی نیست زن عده نگه دارد؛ بنابراین مهلتی برای انصراف از طلاق وجود ندارد و به محض اینکه طلاق صورت می گیرد، زن و مرد کاملاً از هم جدا می شوند و اگر دوباره تصمیم بگیرند با هم زندگی کنند، لازم است مجدداً ازدواج کنند.

طلاق یائسه

اگر مردی همسر یائسه خود را طلاق بدهد، لازم نیست زن یائسه عده نگه دارد و بنابراین مهلتی هم برای انصراف از طلاق وجود ندارد و برای ادامه زندگی مشترک، باید دوباره با هم ازدواج کنند.

طلاق خلع و مبارات مادام که زن به عوض رجوع نکرده باشد

قبل از هر چیز لازم است ببینیم منظور از خلع و مبارات چیست؟

طلاق خلع همان طلاق با این جمله معروف است که در آن «زن مهرش را حلال و جانش را آزاد می کند» یعنی زن برای اینکه از زندگی با شوهرش نا راضی است و نمی خواهد دیگر با او زندگی کند، به شوهرش مالی را می دهد یا از گرفتن مهریه صرف نظر می کند تا شوهر راضی شود که او را طلاق دهد.

مالی هم که زن به شوهر می دهد تا رضایت شوهر به طلاق دادن وی را به دست آورد، ممکن است کمتر، مساوی یا حتی بیشتر از مهریه اش باشد.

اگر این نوع طلاق بین زن و شوهر اتفاق بیفتد، در مدت عده، شوهر نمی تواند رجوع کند و از طلاق که داده است، منصرف شود، چون زن برای طلاق، به او مالی داده است. مگر این که زن از دادن مال در مدت عده پشیمان شود و بخواهد مالی را که داده است، پس بگیرد یا از نگرفتن مهریه اش پشیمان شود.

در این صورت، با برگشتن مال یا مهریه به زن، شوهر هم حق رجوع پیدا می کند و می تواند از طلاق دادن همسرش منصرف شود.

در طلاق مبارات، زن و شوهر هر دو از هم بیزارند نه این که فقط زن نا راضی باشد و هر دو نمی خواهند دیگر با هم زیر یک سقف زندگی کنند.

در این طلاق، زن مالی به شوهر می دهد تا او به طلاق راضی شود، ولی مالی که می دهد نباید بیشتر از مهریه باشد و باید کمتر از مهریه یا مساوی با مهریه اش باشد.

در این طلاق هم، در مدت عده، شوهر نمی تواند رجوع کند و از طلاق که داده است، منصرف شود، چون زن برای

طلاق، به او مالی داده است مگر این که زن بخواهد مالی را که داده است را پس بگیرد.

در این صورت با پس گرفتن مال، شوهر هم می تواند از طلاق دادن همسرش منصرف شود و اصطلاحاً رجوع کند؛ بنابراین تفاوت طلاق خلع و مبارات این است که در خلع، نارضایتی فقط از جانب زن است، ولی در مبارات نارضایتی هم از جانب زن و هم از جانب شوهر است.

همچنین در خلع مالی که زن می دهد می تواند کمتر، بیشتر یا مساوی با مهریه اش باشد، اما در مبارات، مالی که زن می دهد نباید بیشتر از مهریه اش باشد. در خلع و مبارات به مالی که زن به شوهر می دهد فدیة یا عوض می گویند.

همان طور که گفته شد در خلع و مبارات قانون به زن اجازه داده در مدت عده، پشیمان شود و بخواهد مالش را پس بگیرد.

تا زمانی که او مالش را پس نگیرد، طلاق بائن است و شوهر نمی تواند از طلاق دادن منصرف شود و رجوع کند.

اما اگر زن مالش را پس بگیرد، طلاق رجعی است و شوهر می تواند در مدت عده از دادن طلاق، منصرف شود و رجوع کند و دوباره با زن به زندگی خود ادامه دهد.

سومین طلاق بعد از سه وصلت متوالی

مورد دیگر طلاق بائن، سومین طلاق است که بعد از سه وصلت متوالی به عمل آید اعم از این که وصلت در نتیجه رجوع یا در نتیجه نکاح جدید باشد.

اگر شوهر زن خود را سه طلاق کند یعنی او را سه بار طلاق بدهد و دوباره با او ازدواج کند یا این که سه بار او را طلاق بدهد و در مدت عده، از طلاق منصرف شود و رجوع کند، در بار سوم دیگر طلاق او رجعی نیست و نمی تواند در مدت عده از دادن طلاق پشیمان شود بلکه طلاق او بائن است و بین زن و شوهر جدایی کامل ایجاد می شود.

همچنین دیگر مرد نمی تواند با او ازدواج مجدد کند مگر این که زن با مرد دیگری ازدواج کند و بعد شوهر او بمیرد یا او را طلاق بدهد و سپس می تواند با همسر سابقش ازدواج کند.